Jaarverslag RMA 2022

(Onderzoeks)activiteiten

30 maart 2023

RMA

Voorwoord

Het jaar 2022 was een jaar met grote uitdagingen voor de samenleving. We hoopten op positieve verandering na de coronapandemie. Maar de inval van Rusland in Oekraïne leidde tot een oorlog in Europa. Een oorlog die ook grote gevolgen heeft voor de Nederlandse samenleving. Ook het **lokale bestuur** heeft te maken met die gevolgen.

De maatschappelijke taken voor gemeentebesturen en de keuzes die daarbij gemaakt moeten worden, zijn nog moeilijker geworden. Voorbeelden van deze taken zijn het oplossen van het tekort aan woningen, het verbeteren van de veiligheid en leefbaarheid, en het aanpassen van de stad aan de gevolgen van de klimaatveranderingen. Er is weinig geld en in bijna alle sectoren zijn er niet genoeg werknemers. De (nood)opvang van vluchtelingen en statushouders legt daarbij nog een extra druk op voorzieningen die al onder druk stonden.

Op hetzelfde moment hebben burgers te maken met hoge inflatie en prijsstijgingen. Daarnaast is het vertrouwen van burgers in de overheid en politiek laag. Zo was de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 erg laag, ook in Amsterdam en Zaanstad. De Rekenkamer Metropool Amsterdam (hierna: rekenkamer) heeft als decentrale rekenkamer voor Amsterdam en Zaanstad aandacht voor deze ontwikkelingen.

2022 was een bijzonder jaar voor de rekenkamer
Voor de rekenkamer zelf was 2022 een bijzonder jaar door de wisseling van directeuren. Na twaalf jaar nam Jan de Ridder afscheid van de rekenkamer. Ik ben op 1 maart begonnen als directeur. Er waren geen onderzoeksprogramma's toen ik bij de rekenkamer begon, omdat Jan de Ridder mij ruimte wilde geven om zelf onderzoeksprogramma's te maken.

Omdat er geen onderzoeksprogramma's waren, liepen er weinig onderzoeken toen ik met mijn nieuwe functie startte. We werkten daarom in de eerste helft van het jaar aan minder onderzoeken dan normaal. Daarnaast werkten we in 2022 tijdelijk met minder collega's. Met minder collega's hadden we minder tijd om onderzoeken uit te voeren. Omdat we tijdelijk geen onderzoeksprogramma's hadden en met minder collega's werkten, maakten we in 2022 weinig onderzoeken openbaar.

In de eerste maanden van 2022 besteedden we onder andere tijd aan de organisatie van het symposium *Waardevol bestuur*. Ook voerden we verkenningen uit voor onderzoeken waarmee we vervolgens vanaf de zomer zijn gestart. Verder hadden we tijd nodig voor wat interne werkzaamheden.

In de tweede helft van 2022 begonnen we met veel onderzoeken. Daarnaast besteedden we in 2022 tijd aan het kennismaken met de nieuwe raadsleden in Amsterdam en Zaanstad.

Met de start van mij als nieuwe directeur was het ook een goed moment om stil te staan bij de gang van zaken bij de rekenkamer. Als je ergens nieuw binnenkomt, vraag je vaak waarom iets op een bepaalde manier gebeurt. Daarom keken we bijvoorbeeld of onze manier van werken nog wel de beste manier was. Er verandert veel in de wereld en soms moet je daardoor ook in je werk dingen anders gaan doen. Inmiddels hebben we met nieuwe werkgroepen een start gemaakt met gewenste veranderingen.

Ook in lastige tijden blijft de taak van de rekenkamer belangrijk
Als directeur van de rekenkamer heb ik begrip voor de lastige taken waar de gemeentebesturen voor staan. Tegelijkertijd blijft het belangrijk dat de rekenkamer, via het doen van onafhankelijk onderzoek, blijft kijken naar de **doelmatigheid**, **doeltreffendheid** en **rechtmatigheid** van het door het **gemeentebestuur** gevoerde bestuur. Niet alleen om de raadsleden te ondersteunen in hun **kaderstellende** en controlerende taak. Maar ook met het oog op het vertrouwen van de burger in de overheid. Dit is wat we in 2022 hebben gedaan, volgens onze wettelijke taak. Dit zullen we ook de volgende jaren blijven doen, om zo te helpen om de stad beter te maken. Daarbij zullen we aandacht besteden aan hoe de gemeente dingen beter kan doen als dat nodig is.

Het jaarverslag heeft een nieuwe vorm gekregen
Dit jaar hebben we voor het eerst het jaarverslag in twee delen gesplitst. Het ene deel gaat over onze (onderzoeks)activiteiten en het andere deel over onze financiën. Voor u ligt het eerste deel. Met dit verslag voldoen we aan de wettelijke verplichting (artikel 185 lid 4 Gemeentewet) waarin staat dat we elk jaar vóór 1 april een verslag van onze werkzaamheden over het afgelopen jaar moeten uitbrengen. We hopen daarnaast dat dit verslag geïnteresseerde burgers voldoende informatie geeft over wat we het afgelopen jaar hebben gedaan.

De financiële informatie over 2022 staat dus niet in dit document. Door de verplichte jaarcontrole en behandeling publiceren we de financiële informatie in de vorm van de jaarrekening eind juni 2023 als apart document.

In 2022 zijn we gestart met een nieuwe visie op communicatie. Daarbij hoort dat we voor onze onderzoeken publiekssamenvattingen maken die makkelijk leesbaar zijn. Op die manier hopen we dat burgers kunnen begrijpen wat wij over onderzochte onderwerpen te weten zijn gekomen. We hebben ons best gedaan ook dit jaarverslag makkelijk leesbaar te maken. Maar we blijven graag leren over hoe we ons werk beter kunnen doen. Ideeën daarvoor zijn altijd welkom.

Annelies Daalder
directeur

Inhoudsopgave

Leeswijzer 5

Ons onderzoek 6

Samenvatting 6

Rekenkamer Amsterdam 7

Gestart en gepubliceerd onderzoek in 2022 8

Niet gestart of gepubliceerd in 2022 14

Overige publicaties in 2022 14

Interviews 15

Rekenkamer Zaanstad 17

Gestart en gepubliceerd onderzoek in 2022 18

Overige publicaties in 2022 19

Overige activiteiten 21

Onze organisatie 23

Missie 24

Beleidsvisie 24

Maatschappelijke verantwoording 25

Ontwikkelingen in de organisatie 26

Directeurswissel 26

Symposium 26

Afscheid Jan de Ridder 26

Communicatie 27

Wet open overheid 28

Overlegorgaan RMA 28

Woordenlijst 29

Leeswijzer

Dit is het eerste deel van het jaarverslag van de Rekenkamer Metropool Amsterdam. In dit deel staan onze (onderzoeks)activiteiten van 2022 voor de gemeenten Amsterdam en Zaanstad. Het tweede deel van het jaarverslag gaat over de financiën. Het tweede deel maken we openbaar in juni 2023. In deze leeswijzer staan kort alle hoofdstukken van het eerste deel van het jaarverslag.

Ons onderzoek - 6
In dit hoofdstuk staat een overzicht van alle onderzoeken waarmee we in 2022 zijn gestart, die we hebben afgerond of waar we nog niet mee zijn begonnen. Ook staan hierin twee interviews met collega's. Verder vindt u hier een overzicht van alle andere documenten die we hebben gemaakt in 2022 voor de gemeenten Amsterdam en Zaanstad.

Overige activiteiten - 21
We deden in 2022 meer dan alleen onderzoek. In dit hoofdstuk staat waar we nog meer aan werkten.

Onze organisatie - 23
Wie werken er bij de RMA? Wat doen we hier precies en waarom doen we dat? U leest het in dit hoofdstuk. Daarnaast staat hier wat er in 2022 allemaal is gebeurd binnen onze organisatie.

Woordenlijst - 29
In dit verslag staan soms moeilijke woorden. Deze woorden worden uitgelegd in de woordenlijst. Alle woorden die in de woordenlijst staan, hebben in dit verslag **een blauwe kleur** gekregen. Als hetzelfde moeilijke woord vaker op één pagina wordt genoemd, hebben we het woord alleen de eerste keer blauw gemaakt.

Ons onderzoek

Samenvatting

Aantal onderzoeken voor:

Gemeente Amsterdam

Gestart	**6**
Gepubliceerd	**3**
Niet gestart of gepubliceerd	**1**
Overige publicaties voor Amsterdam	**16**
Alle **aanbevelingen** overgenomen?	**Ja**

Gemeente Zaanstad

Gestart	**4**
Gepubliceerd	**1**
Niet gestart of gepubliceerd	**0**
Overige publicaties voor Zaanstad	**1**
Alle aanbevelingen overgenomen?	**Ja**

We waren ook rekenkamer van de gemeente Weesp tot de fusie tussen Amsterdam en Weesp op 24 maart 2022.
We hebben in 2022 geen onderzoeken gedaan voor Weesp.

Artikelen over de RMA in/op:

Het Parool
AT5
Binnenlands Bestuur
Algemeen Dagblad
de Telegraaf
Noordhollands Dagblad

NH-nieuws
Dutchnews
MUG magazine
De Orkaan
Zaanstad Nieuws NL
de Volkskrant

Rekenkamer Amsterdam

Wat waren onze plannen voor 2022?
Ieder jaar maken we onderzoeksprogramma's voor de gemeenten Amsterdam en Zaanstad. Hierin staan de nieuwe onderzoeken die we voor de gemeenten willen uitvoeren. In tabel 1 staan de onderzoeken die we in 2022 wilden starten voor de gemeente Amsterdam.

Tabel 1. Onderzoeksprogramma Amsterdam

Onderzoeksprogramma	Projecten
Amsterdam 2022	• Preventieve jeugdhulp in Amsterdam • Algoritmen • Gebiedsontwikkeling en betaalbare woningen • Behoud betaalbare huurwoningen. Toezicht op afspraken met private partijen • Indicatoren discriminatie • Participatieparagraaf • Opvolgingsonderzoek • Mogelijk onderzoek naar het programma Signalling en Control Metro Amsterdam (SCMA)

Tussen bovenstaande onderzoeken staan twee kleinere onderzoeken, dat zijn *Indicatoren discriminatie* en *Participatieparagraaf*. Het doen van kleinere onderzoeken was een experiment waarbij we een onderzoek in kortere tijd wilden afronden. Het eerste kleinere onderzoek is openbaar geworden in 2022. Zie volgende paragraaf.

Naast de onderzoeken die hierboven staan, wilden we in 2022 tijd vrijhouden voor andere activiteiten. Bijvoorbeeld voor het symposium *Waardevol bestuur*, gesprekken met raadsleden in Amsterdam en Zaanstad en **technische sessies**. Onder overige activiteiten staat hierover meer informatie.

Amsterdammers, inwoners of burgers?
In dit jaarverslag schrijven we soms 'Amsterdammers'. Daarmee bedoelen we alle inwoners van de gemeente Amsterdam. Dus ook van de omliggende dorpen, stadsgebied Weesp, (oude kernen van) Amsterdamse wijken en (delen van) buurtschappen.

Gestart en gepubliceerd onderzoek in 2022

In deze paragrafen beschrijven we de onderzoeken voor Amsterdam waarmee we in 2022 zijn gestart of die in 2022 zijn gepubliceerd.

Gestarte onderzoeken

Preventieve jeugdhulp in Amsterdam
We zijn in 2022 gestart met een onderzoek naar het preventieve jeugdhulpbeleid in Amsterdam. Onder preventief jeugdhulpbeleid vallen bijvoorbeeld groepstrainingen voor kinderen en jeugdigen over (faal)angst en sociale vaardigheden. En themabijeenkomsten voor (jonge) ouders over eten, slapen en gedrag en/of positief opvoeden.

Preventieve jeugdhulp wordt landelijk en in Amsterdam gezien als de basis voor een goed werkend **jeugdhulpstelsel**. Het is daarom een belangrijk onderdeel voor de jeugdhulp. De Ouder- en Kindteams (OKT's) zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van het preventieve jeugdhulpbeleid. Dat heeft het Amsterdamse gemeentebestuur bepaald in 2013.

We onderzoeken hoe de OKT's dit beleid uitvoeren en of zij hierbij ergens tegenaan lopen. We kijken ook naar de invloed van de gemeente op de beleidsuitvoering van de OKT's.

Lees meer over het onderzoek op de projectpagina.

Algoritmen
Een algoritme is een stappenplan om een doel te bereiken. Het kan een computerprogramma zijn om problemen mee op te lossen of om vragen te beantwoorden. De gemeente Amsterdam gebruikt algoritmen om met minder ambtenaren sneller te kunnen werken. Zoals bij parkeercontroles of bij het opsporen van illegale vakantieverhuur. Het gebruik van algoritmen ligt gevoelig. Want algoritmen kunnen grote invloed hebben op burgers en bedrijven. Er is bijvoorbeeld een risico op de inbreuk van privacy van burgers. En als er vooroordelen in een algoritme zitten, kan het algoritme discrimineren.

In dit onderzoek staat de vraag centraal: in hoeverre is het Amsterdamse beheerskader voor algoritmen toereikend voor een verantwoorde toepassing van algoritmen en welke lessen kunnen getrokken worden over het toepassen van algoritmen in de Amsterdamse praktijk?

Lees meer over het onderzoek op de projectpagina.

Behoud betaalbare huurwoningen. Toezicht op afspraken met private partijen
De gemeente wil dat betaalbare huurwoningen betaalbaar blijven. Daarvoor maakt de gemeente onder andere afspraken met mensen en bedrijven die betaalbare woningen bouwen en daarna verhuren. Dat gebeurt al jaren. Het gaat dan bijvoorbeeld om ontwikkelaars en investeerders. Met hen maakt de gemeente afspraken over de hoogte van de huur. Ook maakt de gemeente afspraken over het niet mogen verkopen van de huurwoningen.

Met dit onderzoek willen we de **gemeenteraad** en burgers een beeld geven van de mate waarin de gemeente grip heeft op deze afspraken. Hiervoor kijken we bijvoorbeeld naar de manieren waarop de gemeente deze afspraken maakt. Maar ook of de gemeente leert van ervaringen uit het verleden. Tot slot kijken we op welke manier de gemeente in de gaten houdt dat de gemaakte afspraken worden nageleefd.

Lees meer over het onderzoek op de projectpagina.

Indicatoren discriminatie
In dit onderzoek kijken we naar de indicatoren van het antidiscriminatiebeleid van de gemeente Amsterdam.

Het college vindt het belangrijk om zich in te zetten tegen discriminatie. En het gebruikt onder andere indicatoren om de raad te informeren over de stand van zaken. We onderzoeken of de indicatoren van het antidiscriminatiebeleid bijdragen aan de grip van de raad op het beleidsveld.

In *Indicatoren discriminatie* gaan we kijken of de indicatoren de gemeenteraad begrijpelijke en betrouwbare informatie geven en of ze de informatie geven waar de raad behoefte aan heeft.

Lees meer over het onderzoek op de projectpagina.

Het opvolgingsonderzoek
In bijna al onze rapporten doen we aanbevelingen. Daarin geven we (meestal) advies aan het college. Maar heeft het college de gemeenteraad ook geïnformeerd over de uitvoering en resultaten van onze aanbevelingen? Dat onderzoeken we in *Het opvolgingsonderzoek*.

We selecteerden rapporten die we publiceerden tussen juni 2020 en september 2022. En waarvoor de gemeenteraad in een raadsbesluit heeft gevraagd aan het college om een plan van aanpak en een voortgangsrapportage te maken. We voegden het rapport *Leges bij vergunningsaanvragen* uit 2019 aan deze selectie toe. Het onderzoek is gestart in juni 2022.

Lees meer over het onderzoek op de projectpagina.

Gebiedsontwikkeling en betaalbare woningen
Amsterdam heeft te weinig woningen. Er zijn vooral te weinig woningen waarvan de prijs niet te hoog is. Daarom wil de gemeente veel van dit soort woningen bouwen.

Amsterdam wil nieuwe woningen ook zoveel mogelijk binnen de bestaande stad bouwen. Daarom worden nieuwe woningen dichter op elkaar gebouwd. Daarnaast worden er woningen gebouwd in gebieden waar al gebouwen staan en gebruikt worden. Bijvoorbeeld door bedrijven. Wij beginnen een onderzoek naar de ervaringen met het bouwen van betaalbare woningen in dit soort gebieden.

Het eerste gebied dat we onderzoeken is de NDSM-werf West in Amsterdam Noord. Hier zijn we mee gestart in 2022. Later in dit onderzoek bepalen we welke andere gebieden we ook gaan onderzoeken. Aan het eind van dit onderzoek willen we lessen trekken voor de toekomstige bouw van woningen in Amsterdam.

In het interview op pagina 15 schrijven we over de informatiemarkt waar we in gesprek gingen met Amsterdammers over dit onderzoek.

Lees meer over het onderzoek op de projectpagina.

Ideeën van inwoners en raadsleden
Ieder jaar maken we onderzoeksprogramma's voor de gemeenten Amsterdam en Zaanstad. Hierin staat waar we het komende jaar onderzoek naar willen doen. De ideeën voor onderzoeken komen uit verschillende bronnen. Bijvoorbeeld van de raadsfracties. Ieder jaar bezoekt de directeur van de rekenkamer de raadsfracties van de gemeenten Amsterdam en Zaanstad om ideeën op te halen. Ook inwoners kunnen hun onderzoeksideeën met ons delen. Dat kan via onze website. Daarnaast startten we in 2022 voor ons onderzoeksprogramma 2023 van Amsterdam een campagne om nog meer input op te halen bij inwoners uit de gemeente Amsterdam. We postten berichten op social media, de website van de gemeente Amsterdam en op Facebookpagina's van de stadsdelen. In totaal deelden inwoners 210 onderzoeksideeën met ons.

Gepubliceerde onderzoeken

Ambities Coalitieakkoord 2018-2022

Gepubliceerd op 28 januari 2022

In 2022 publiceerden wij het laatste deel van ons onderzoek naar het *Coalitieakkoord 2018-2022. Een nieuwe lente en een nieuw geluid*.

Wat hebben we onderzocht?
In het **coalitieakkoord** staan de doelen van de coalitiepartijen over hun samenwerking. Wij onderzochten wat er is terechtgekomen van de ambities uit het Amsterdamse coalitieakkoord uit 2018. Daarvoor keken naar de navolgbaarheid en de uitvoering van deze ambities. We deelden ons onderzoek op in tweeën: *Ambities Coalitieakkoord 2018-2022: navolgbaarheid* en *Ambities Coalitieakkoord 2018-2022: uitvoering*. Dit tweede deel bestaat uit negen deelonderzoeken.

We publiceerden de onderzoeksrapporten in 2021. En we gebruikten de resultaten om een bestuurlijk rapport te maken. Daarin staan onze overkoepelende conclusies en doen we **aanbevelingen**. Het bestuurlijk rapport maakten we in 2022 openbaar.

De resultaten in 2022
We kunnen niet terugvinden wat er precies is gebeurd met de ambities uit het coalitieakkoord uit 2018. Het college had wel plannen om dit inzicht te geven. Maar die plannen zijn nooit uitgevoerd. Omdat dit inzicht ontbreekt, is niet goed navolgbaar of en hoe de coalitiepartijen de ambities hebben uitgevoerd. Er lijkt tegelijkertijd wel veel gedaan aan het uitvoeren van de ambities. Maar de concrete stappen van die uitvoering hebben soms nadelen. En het lijkt alsof resultaten van de uitvoering niet altijd aansluiten bij het oorspronkelijke doel. Of dat erg is, is vooral een politiek oordeel.

Lees meer over het onderzoek op de projectpagina.

Doorwerking

Bijzonder:	De invloed van dit onderzoek was erg snel te zien. Nog vóór de behandeling van ons rapport stond al in het nieuwe coalitieakkoord dat de uitvoering daarvan beter navolgbaar moest worden. Ook kreeg het onderzoek veel aandacht in de kranten.
Besproken:	We organiseerden een digitale **technische sessie** als voorbereiding op de **commissie**- en raadsvergaderingen. Hierna bespraken de commissie- en raadsleden het rapport uitgebreid in hun vergaderingen.
Aanbevelingen:	De raadsleden namen alle aanbevelingen over.
Plan van aanpak:	De raadsleden vroegen het college om een plan van aanpak te maken.
Media-aandacht:	Het onderzoek kreeg veel aandacht in lokale en landelijke kranten en op AT5.

Openbaar maken van overheidsinformatie in Amsterdam

Gepubliceerd op 28 januari en 18 februari 2022

Het onderzoek *Openbaar maken van overheidsinformatie in Amsterdam* heeft vier rapporten. Het eerste onderzoeksrapport en het bestuurlijk tussenrapport publiceerden we tijdens ons symposium op 28 januari 2022. Het tweede onderzoeksrapport en het bestuurlijk eindrapport maakten we openbaar op 18 februari 2022.

Wat hebben we onderzocht?

De gemeente Amsterdam wil open en transparant zijn. Dat kan lukken door documenten openbaar te maken. Maar (hoe) maakt de gemeente Amsterdam informatie openbaar? Dat kan op eigen initiatief of na een Wob-verzoek*. Vooral het college van B en W neemt besluiten over het (deels) openbaar maken van documenten van de gemeente. Werkt het college hierbij volgens de eigen en landelijke regels en bereikt het zijn eigen doelen? Dit onderzochten we in *Openbaar maken van overheidsinformatie in Amsterdam*.

* Sinds 1 mei 2022 is de Wob vervangen door de Woo. De gemeente moet daardoor meer informatie (uit eigen beweging) openbaar maken.

De Universiteit van Leiden onderzocht op hetzelfde moment de openbaarheidspraktijk van Londen, Miami en Stockholm. Hierdoor konden we de openbaarheidspraktijk in die drie steden vergelijken met die van Amsterdam. We onderzochten meer dan tweehonderd Wob-dossiers. Daarnaast deelden ruim tweehonderd Wob-verzoekers en duizend ambtenaren hun ervaringen met ons via onze vragenlijsten.

De resultaten in 2022

We zien dat het college in de afgelopen jaren allerlei ontwikkelingen in gang heeft gezet om meer open te zijn. Toch concluderen we dat het college nog onvoldoende **doeltreffend** en **rechtmatig** handelt bij het openbaar maken van overheidsinformatie.

Lees meer over het onderzoek op de projectpagina.

Doorwerking

Bijzonder:	Voor dit onderzoek verzamelden we ervaringen van Wob-verzoekers en van ambtenaren die een Wob-verzoek hebben verwerkt. Na de openbaarmaking deden we mee aan een expertsessie van het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding. Het Adviescollege gebruikte onder andere onze input voor een advies aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over het openbaar maken van digitale berichten.
Besproken:	We organiseerden een digitale **technische sessie** als voorbereiding op de **commissie**- en raadsvergaderingen. Daarna stelden commissieleden in de commissievergadering ruim een half uur vragen over het rapport.
Aanbevelingen:	De raadsleden namen alle aanbevelingen over.
Plan van aanpak:	De raadsleden vroegen het college om een plan van aanpak te maken. In januari 2023 heeft het college aangegeven dat het nog tijd nodig heeft dit plan te maken.
Media-aandacht:	Het onderzoek kreeg veel aandacht in kranten en op websites. Bijvoorbeeld in het Noord-Hollands Dagblad, Het Parool, op DutchNews en op AT5.

Participatieparagraaf

Gepubliceerd op 24 november 2022

Participatieparagraaf was het enige onderzoek dat we in 2022 startten én publiceerden. Ook was dit het eerste kleine onderzoek van 2022.

Wat hebben we onderzocht?

De gemeente vindt het belangrijk om nieuwe plannen en nieuw beleid samen met Amsterdammers te maken. Het meedenken met het maken van plannen en beleid heet participatie. Ambtenaren moeten burgemeester en wethouders goed informeren over hoe ze dat hebben gedaan. Deze informatie beschrijven ze in de 'participatieparagraaf'. Ambtenaren beschrijven hierin hoe Amsterdammers betrokken zijn geweest bij de plannen. In dit onderzoek keken wij of deze paragraaf goed werkt.

De resultaten in 2022

We zien dat de participatieparagraaf standaard onderdeel is van college- en dagelijks bestuur voordrachten. Maar de informatie in de paragrafen is vaak erg onduidelijk. Ambtenaren leggen bijvoorbeeld bijna nooit uit waarom zij plannen zonder Amsterdammers hebben gemaakt. Soms kiezen ambtenaren er wel voor om samen met inwoners nieuwe plannen te maken. Maar dan schrijven ze vaak niet duidelijk op hoe ze dat hebben gedaan. En waarom ze hebben gekozen voor de ene of andere manier. Ook wordt niet duidelijk hoe Amsterdammers konden meedenken. En het blijft vaak onduidelijk op wat voor manier inwoners invloed hebben gehad op plannen of beleid.

Bij dit onderzoek publiceerden we onze eerste publiekssamenvatting. In deze samenvatting beschrijven we op een eenvoudige manier de belangrijkste resultaten uit ons onderzoek.

Lees meer over het onderzoek op de projectpagina.

Doorwerking

Bijzonder:	Net voordat we het onderzoek publiceerden, was het onderwerp veel in het nieuws. Na de publicatie werd ons rapport soms aangehaald in berichten op social media.
Besproken:	De **commissieleden** bespraken het onderzoek uitgebreid in de commissievergadering. Daarna behandelden de raadsleden het ook uitgebreid in de raadsvergadering.
Aanbevelingen:	De raadsleden namen alle aanbevelingen over.
Plan van aanpak:	In de bestuurlijke reactie op het rapport stond niets over het maken van een plan van aanpak. Maar de wethouder heeft tijdens de raadsvergadering beloofd om een plan van aanpak te maken. Dit plan komt samen met een nulmeting. Daarin staat wat de situatie nu is met de participatie. En hoe de gemeente aan de slag gaat met de aanbevelingen uit het onderzoek.
Media-aandacht:	Het onderzoek is uitgebreid beschreven in Het Parool, AT5, AD en Binnenlands Bestuur.

Niet gestart of gepubliceerd in 2022

Onderstaand onderzoek stond in het onderzoeksprogramma Amsterdam 2022, maar is (nog) niet gestart of gepubliceerd.

Signalling en Control Metro Amsterdam
Het onderzoek naar het programma Signalling en Control Metro Amsterdam (SCMA) is niet begonnen. Dit heeft te maken met de uitloop van het programma SCMA en de veranderde informatievoorziening aan de **gemeenteraad**. We hebben dit via een brief met de gemeenteraad gedeeld. In de brief staat dat we opnieuw willen praten of er behoefte is aan een onderzoek naar dit onderwerp.

Overige publicaties in 2022

Naast onze onderzoeken publiceerden we ook andere documenten voor de gemeente Amsterdam:

Brief Onderzoeksprogramma Weesp 2022
Gepubliceerd op 18 januari 2022
In deze brief informeren we de gemeente Weesp over het onderzoeksprogramma 2022 voor deze gemeente.

Rekenkamerbrief Toezicht op de gemeentelijke auditdienst ACAM
Gepubliceerd op 18 februari 2022
In deze brief attenderen we de raadsleden dat er een gat zit in het toezicht op de activiteiten van de gemeentelijke accountantsdienst ACAM.

Brief Aandachtspunten bij Nota Begrotingsruimte 2022 – 2026
Gepubliceerd op 21 april 2022
In deze brief geven we vijf aandachtspunten aan de gemeenteraad van Amsterdam over de gemeentelijke financiën.

Jaarverslag 2021
Gepubliceerd op 10 mei 2022
In het *Jaarverslag 2021* staan de onderzoeken, activiteiten en financiële informatie over 2021.

Begroting 2023
Gepubliceerd op 28 juni 2022
In de *Begroting 2023* en de eerste begrotingswijziging 2022 staat waar wij van plan zijn geld aan uit te geven.

Brief Onderzoeksprogramma Amsterdam 2022
Gepubliceerd op 6 juli 2022
In deze brief staat het onderzoeksprogramma van de Rekenkamer Amsterdam voor 2022.

Algemeen ondermandaatbesluit, ondervolmachtbesluit en ondermachtigingsbesluit en mandaatbesluit directeur Gemeenschappelijke Rekenkamer Metropool Amsterdam
Gepubliceerd op 19 oktober 2022
In deze documenten staat wie er binnen de rekenkamer taken mogen uitvoeren als onze directeur (langere tijd) afwezig is.

Interviews

In gesprek met Amsterdammers op de NDSM-werf West
Het is niemand ontgaan dat Amsterdam een tekort heeft aan (betaalbare) woningen. Sinds september 2022 doen wij onderzoek naar gebiedsontwikkeling en de bouw van betaalbare woningen in Amsterdam. We zijn geïnteresseerd in de ervaringen die zijn opgedaan met de bouw van betaalbare woningen in de stad. We willen weten: wat kunnen we hiervan leren voor de toekomst?

Het onderzoek bestaat uit deelonderzoeken. Het eerste deelonderzoek gaat over de ontwikkeling van het gebied op de NDSM-werf West in Amsterdam Noord. Op 29 september 2022 stonden we op de informatiemarkt over de gebiedsontwikkeling in de NDSM-werf West. Hier spraken we met Amsterdammers die in NDSM-werf West wonen of gaan wonen. Ook spraken we mensen die in het gebied werken of in de buurt wonen.

Leuk was hoe enthousiast mensen aan de slag gingen met de poster die aan onze marktkraam hing. Daarop konden ze delen wat ze van de gebiedsontwikkeling op de NDSM-werf West vonden. De poster zat bijna vol! We hebben ook groepsgesprekken georganiseerd met bewoners en mensen die in het gebied werken. Daarnaast bezochten we verschillende bedrijven die in het gebied zitten. In deze gesprekken werden positieve en kritische kanten genoemd van de ontwikkelingen in de NDSM-werf West. Wij vonden het waardevolle gesprekken. In 2023 organiseren wij een eindbijeenkomst in de NDSM-werf West waarin wij de resultaten van ons onderzoek presenteren.

Jurriaan Kooij, projectleider
Judith van Dijk, onderzoeker
Tessa Gulpers, onderzoeker

Kennismaking en andere bijeenkomsten in Zaanstad
Regelmatig gaan we naar de gemeente Zaanstad voor bijeenkomsten. Ook in 2022 waren er leuke en waardevolle momenten.

In april was onze eerste bijeenkomst. Het was een kennismakingsgesprek tussen onze nieuwe directeur, de (nieuwe) raadsleden van Zaanstad, de **ambtelijke organisatie** en de accountant. Er werd een leuke quiz georganiseerd en er was een fijne sfeer.

De tweede helft van het jaar stond in het teken van ons onderzoeksprogramma voor Zaanstad van 2023. Hierover praatten we in september met de Zaanse **raadsfracties**.

We wilden weten welke onderwerpen van onze **groslijst** de fractieleden onderzocht wilden hebben. Hieruit volgde een mooie lijst met onderzoeksideeën. Een maand later zagen we elkaar weer. Toen deelden raadsleden welke onderwerpen zij het liefst onderzocht wilden hebben. Dat deden ze via het plakken van post-its op posters. Dit was een leuke, interactieve manier om te kijken wat raadsleden graag onderzocht wilden zien.

De **raadsgriffie** was actief betrokken bij het regelen van al deze bijeenkomsten. Voor de directeur van de rekenkamer voelde deze periode van inwerken als een warm bad.

Meike Jansen, junior onderzoeker

Rekenkamer Zaanstad

Wat waren onze plannen voor 2022?
Ook voor de gemeente Zaanstad maakten we in 2022 een onderzoeksprogramma. Zie tabel 1 voor de onderzoeken die we wilden uitvoeren voor Zaanstad.

Tabel 1. Onderzoeksprogramma Zaanstad

Onderzoeksprogramma	Projecten
Zaanstad 2022	• Onderzoek thema duurzaamheid • Financiële positie van Zaanstad • Mogelijk benchmarkonderzoek

Naast de onderzoeken die in de tabel hierboven staan, wilden we in 2022 tijd vrijhouden voor andere activiteiten. Bijvoorbeeld voor een introductie met de nieuwe **gemeenteraad** en gesprekken met **raadsfracties**. In het hoofdstuk Overige activiteiten staat hierover meer informatie.

Zaankanters, inwoners of burgers?
In dit jaarverslag hebben we het soms over Zaankanters. Daarmee bedoelen we alle inwoners van de gemeente Zaanstad. Dus iedereen die woont in de dorpen Assendelft, Koog aan de Zaan, Krommenie, Westzaan, Wormerveer, Zaandam en Zaandijk. Zaanstad is onderdeel van de Metropoolregio Amsterdam.

Gestart en gepubliceerd onderzoek in 2022

In deze paragrafen beschrijven we de onderzoeken voor Zaanstad waarmee we in 2022 zijn gestart of die in 2022 zijn gepubliceerd.

Gestarte onderzoeken

Monitor informatie Zaanse financiën
In deze monitor volgen wij één jaar lang de financiële ontwikkelingen in Zaanstad. Dat doen we door gemeentelijke financiële stukken te lezen die het Zaanse college heeft gestuurd naar de **gemeenteraad**. Zoals de jaarstukken en de **begroting**. Als iets ons opvalt, delen we dit met de Zaanse gemeenteraad. Dat doen we via brieven. Daarin schrijven we wat volgens ons belangrijke onderwerpen zijn waar de raad op kan letten: de aandachtspunten. En we geven voorbeelden voor vragen die de raad kan stellen aan het college: de vraagpunten.

Met deze monitor willen wij de gemeenteraad ondersteunen in zijn **kaderstellende** en controlerende taak.

In 2022 stuurden we een brief naar de gemeenteraad.

Lees meer over het onderzoek op de projectpagina.

Ondersteuning volksvertegenwoordiging
In het DoeMee-onderzoek *Ondersteuning volksvertegenwoordiging* onderzoeken we welke ondersteuning de gemeenteraad van Zaanstad krijgt. Dit doen we samen met de Nederlandse Vereniging van Rekenkamerkamers en Rekenkamercommissies (NVRR) en PBLQ.

Hoe is de Zaanse raadsgriffie opgebouwd? Welk deel van het geld is beschikbaar voor onderzoek voor en advies aan de gemeenteraad? Kunnen de raadsleden fractieondersteuning krijgen? En zijn er trainings- en opleidingsmogelijkheden voor raadsleden? We kijken daarbij ook naar de geldzaken en gaan na hoeveel de Zaanse raad uitgeeft aan zijn eigen ondersteuning.

Aan dit DoeMee-onderzoek doen zeventig overheden mee. Hierdoor kunnen we de resultaten van de gemeente Zaanstad vergelijken met die van andere deelnemende gemeenten.

Lees meer over het onderzoek op de projectpagina.

Grip op Warmtenetwerk Zaanstad
Zaanstad wil tussen 2030 en 2040 **klimaatneutraal** zijn. Daarvoor moeten onder andere huizen en bedrijven minder aardgas gebruiken voor de verwarming. In plaats van aardgas, kunnen ze voor hun verwarming bijvoorbeeld warmte gebruiken van een warmtenet. Een warmtenet is een systeem van ondergrondse buizen dat huizen en bedrijven verwarmt. Deze warmte komt uit duurzamere warmtebronnen dan gas. Zoals warmte die vrijkomt bij de verbranding van biomassa. Of warmte die overblijft uit de industrie.

De gemeente Zaanstad wil het gebruik van het warmtenet in Zaanstad aanmoedigen. Daarom is de gemeente samen met andere partijen het bedrijf Warmtenetwerk Zaanstad B.V. begonnen. Sinds 2019 gebruikt Zaanstad het warmtenet. Het grootste deel van de warmte komt van de biomassacentrale van BioForte.

We onderzoeken in *Grip op Warmtenetwerk Zaanstad* of de gemeente Zaanstad voldoende grip heeft op Warmtenetwerk Zaanstad B.V. We kijken bijvoorbeeld naar wat de doelen van de gemeente zijn en of het die doelen haalt. Ook onderzoeken we of de gemeente ziet welke risico's er zijn. En we onderzoeken of de **gemeenteraad** voldoende informatie krijgt over Warmtenetwerk Zaanstad B.V. om zijn taken uit te voeren.

Lees meer over het onderzoek op de projectpagina.

De gemeente Zaanstad is verantwoordelijk voor toezicht en handhaving op deze energiebesparings- en informatieplicht. De gemeente heeft deze taken uitbesteed aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Wij gaan uitzoeken of toezicht en handhaving op de energiebesparings- en informatieplicht goed is georganiseerd. Ook willen we onderzoeken of de gemeenteraad voldoende wordt geïnformeerd over de resultaten.

Lees meer over het onderzoek op de projectpagina.

Energiebesparings- en informatieplicht in Zaanstad
Zoals we in *Grip op Warmtenetwerk Z*aanstad schreven, wil de gemeente Zaanstad tussen 2030 en 2040 **klimaatneutraal** zijn. Om dat te bereiken, kunnen huizen en bedrijven minder gas gaan gebruiken. Ze kunnen ook minder energie gaan gebruiken. Over die laatste maatregel gaat dit onderzoek.

Sommige bedrijven gebruiken veel energie om bijvoorbeeld producten te maken. Bij energieverbruik komt CO2 vrij. In Zaanstad veroorzaken bedrijven ongeveer de helft van de CO2-uitstoot. Sinds 1993 zijn bedrijven verplicht om energiebesparende maatregelen te nemen die zich binnen vijf jaar terugverdienen. Ook zijn bedrijven verplicht om met de overheid te delen welke energiebesparende maatregelen zij gebruiken.

Overige publicaties in 2022

Naast onze onderzoeken (zie volgende pagina's), stuurden we ook een brief naar de gemeente Zaanstad:

Brief Algemene lessen uit onderzoek naar Amsterdamse Coalitieakkoord 2018-2022
Gepubliceerd op 11 april 2022
In deze brief delen we met de gemeente Zaanstad drie algemene lessen die nuttig kunnen zijn bij het maken van een nieuw Zaans coalitieakkoord.

Gepubliceerde onderzoeken

Openbaar maken van overheidsinformatie in Zaanstad

Gepubliceerd op 1 april 2022

In 2022 publiceerden wij één onderzoek voor Zaanstad. Dat was *Openbaar maken van overheidsinformatie in Zaanstad*.

Wat hebben we onderzocht?
In *Openbaar maken van overheidsinformatie in Zaanstad* onderzochten we hoe het college informatie uit zichzelf openbaar maakt. En hoe het Wob-verzoeken afhandelt. Bij een Wob-verzoek doet iemand een verzoek om bepaalde overheidsinformatie openbaar te maken. Voor een deel van ons onderzoek gebruikten we een landelijk **benchmarkonderzoek** van onderzoeksbureau Pro Facto. Dankzij dit benchmarkonderzoek konden we de gemeente Zaanstad vergelijken met 82 andere gemeenten, 8 provincies en 2 waterschappen.

De resultaten in 2022
Met de informatie uit het benchmarkonderzoek kunnen we concluderen dat de gemeente Zaanstad de procedures, taakverdeling en centrale registratie voor het afhandelen van Wob-verzoeken op orde heeft. Er is geen beleid over het openbaar maken van overheidsinformatie. De informatie op de website en aan raadsleden en burgers kan beter. Ook moet er meer uitleg komen over hoe Wob-besluiten worden genomen.

Lees meer over het onderzoek op de projectpagina.

Doorwerking

Bijzonder:	Naar aanleiding van dit onderzoek organiseerde het **college** met de **gemeenteraad** een kennissessie over het openbaar maken van informatie.
Besproken:	In het Zaanstad Beraad stelden raadsleden ruim een half uur vragen over het onderzoek. Daarna stelden ze schriftelijke vragen die wij hebben beantwoord. Tijdens de raadsvergadering namen alle raadsleden de aanbevelingen over, zonder verdere inhoudelijke bespreking. Het raadsbesluit is genomen op 24 mei 2022.
Aanbevelingen:	De raadsleden namen alle aanbevelingen over. Het college stuurde in januari 2023 een informatiebrief over *Openbaar maken overheidsinformatie in Zaanstad*. Daarin informeerde het college de gemeenteraad over de opvolging van onze adviezen.
Plan van aanpak:	De raadsleden vroegen het college om een plan van aanpak te maken.
Media-aandacht:	De Orkaan en Zaanstad Nieuws NL schreven allebei een artikel over het onderzoek. Een paar maanden na de publicatie verwees Zaanstad Nieuws NL nog een keer naar het onderzoek. Dit had te maken met een geplaatste vacature voor een ‘zwartlakker’.

Overige activiteiten

Naast het doen van onderzoek, werkten we in 2022 ook aan andere activiteiten. Hieronder staan de activiteiten van Jan de Ridder (directeur tot maart 2022), Annelies Daalder (directeur vanaf maart 2022) en de onderzoekers. De opsomming wordt afgesloten met de overige activiteiten uit 2022.

Oud-directeur

- Organiseren van het symposium *Waardevol bestuur*.
- Geven van interview aan het NRC.
- Geven van interview aan Het Parool.
- Geven van interview aan NOS.

Huidige directeur

- Voeren van diverse overleggen met de Ombudsman Metropool Amsterdam, grote decentrale rekenkamers, lokale rekenkamers en NVRR.
- Deelnemen aan de **auditcommissie** van de gemeente Zaanstad.
- Voeren van gesprekken met de **raadsfracties** in Zaanstad en in Amsterdam.
- Organiseren van diverse **technische sessies**.
- Geven van interview aan DutchNews.

Onderzoekers

- Organiseren van het symposium *Waardevol bestuur*.
- Geven van interview voor MUG magazine: *Zijn de ambities van het college waargemaakt?* Gepubliceerd in fysieke MUG magazine mei 2022.
- Maken van verschillende films:
  - voor de introductie van de huidige directeur aan de **gemeenteraad** van Amsterdam.
  - over het onderzoek naar de Wob: https://youtu.be/92yheJaXxAE
  - voor de promotie van het onderzoek *Gebiedsontwikkeling en betaalbare woningen*: https://youtu.be/sFJvJ0_Y9d0
  - voor de promotie van de casus NDSM-werf West van het onderzoek *Gebiedsontwikkeling en betaalbare woningen*: https://youtu.be/FzkfwsjdI24
  - over het onderzoek *Algoritmen*: https://youtu.be/UoEmwdDU_oQ
  - voor de onderzoeksprogrammering Amsterdam 2023 om burgers te bereiken: https://youtu.be/67Lo36vwxSQ

- Deelnemen aan de informatiemarkt NDSM-werf.
- Verzorgen van het cursusonderdeel **Rechtmatigheid** bij de vijfdaagse cursus Rekenkameronderzoek van de Erasmus School of Social and Behavioural Sciences. Naast de verzorging van het cursusonderdeel, deden onze drie nieuwste collega's mee aan deze vijfdaagse cursus.
- Deelnemen aan een van de expertsessies van het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding over digitaal berichtenverkeer.
- Beantwoorden van juridische vragen van (leden van) de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRR). Dat gebeurde samen met een collega van de Noordelijke Rekenkamer, gedurende het hele jaar. Deze vragen gingen bijvoorbeeld over de Wet open overheid en de gevolgen van de Wet versterking decentrale rekenkamers.
- Organiseren van meerdere bijeenkomsten van de Kenniskring Frederikspleinberaad. Het Frederikspleinberaad is een platform voor kennisuitwisseling tussen accountants die werken bij lokale overheden en in de non-profitsector.
- Winnen van een best-paper award van het artikel *On publicness theory and its implications for supply chain integration: The case of criminal justice supply chains* (2021 Harold E. Fearon Best Paper Award van de Academy of Management). Het artikel is gepubliceerd in 2021.
- Genomineerd worden voor de SVRO scriptie award 2022 van de scriptie *Onafhankelijkheid en volwassenheid van internal auditfuncties: een kwantitatief onderzoek*.
- Bijhouden van de bibliotheekfunctie op onze website. De bibliotheekfunctie zorgt dat de resultaten van de onderzoeken van de rekenkamer makkelijk te vinden zijn.
- Beantwoorden van vragen aan burgers.
- Verbeteren van interne werkprocessen, waaronder archivering.

Overig

- Publiceren van de evaluatie van de **beleidsvisie** van de afgelopen periode (zes jaar).
- Begeleiden van een stagiair. Dit leidde tot de publicatie van een vergelijkend onderzoek naar de onderliggende factoren van **doorwerking** bij rekenkameronderzoek.
- Vaststellen en intern publiceren van het informatie- en beveiligingsbeleid.

Onze organisatie

Wie zijn we?

Annelies Daalder is de directeur van de Rekenkamer Metropool Amsterdam. Achter haar staat het bureau met achttien onderzoekers en twee ondersteuners. We vinden transparantie belangrijk. Daarom zijn onze brieven en rapporten openbaar. De rekenkamer is onafhankelijk. We bepalen zelf waar we onderzoek naar doen.

Voor wie doen we dat?

De gemeenteraden van Amsterdam en Zaanstad kunnen onze onderzoeken gebruiken om het bestuur van hun gemeente te controleren. Dat kan handig zijn. Bijvoorbeeld als zij iets willen veranderen in regels of plannen. Ook kan de gemeenteraad onze onderzoeken gebruiken voor hun **kaderstellende** taak. Daarnaast zien Amsterdammers en Zaankanters door onze onderzoeken wat er terechtkomt van de plannen van hun gemeente. We geven advies in de vorm van aanbevelingen. Het college van B en W en de ambtelijke organisatie moeten deze aanbevelingen uitvoeren als de gemeenteraad de aanbevelingen heeft overgenomen.

Wat doen we?

We werken voor de **gemeenteraden** van Amsterdam en Zaanstad. In deze gemeenten onderzoeken we hoe het **bestuur** het beleid heeft uitgevoerd. Wat is er terechtgekomen van de plannen? Hoe is het geld uitgegeven? En heeft het bestuur zich aan de regels gehouden? Verder kunnen we ook onderzoek doen naar gemeenschappelijke regelingen (zoals Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied), gesubsidieerde instellingen (bijvoorbeeld sportverenigingen) of bedrijven waarvan de gemeente (samen met andere overheden) aandeelhouder is (zoals Westpoort Warmte B.V).

Onafhankelijk

De directeur van de Rekenkamer Metropool Amsterdam wordt benoemd door de gemeenteraad. Zij en het bureau vormen samen de rekenkamer en zijn onafhankelijk. Dat betekent dat de gemeenteraden of anderen niet mogen bepalen waar we onderzoek naar doen. De gemeenteraden of anderen mogen ook niet eisen dat we ergens géén onderzoek naar doen. De raden mogen wel een verzoek indienen voor een onderzoek. We kijken serieus naar een verzoek, maar beslissen uiteindelijk zelf of we het onderzoek uitvoeren. Ons oordeel kan niet worden beïnvloed.

Missie

In 2022 hebben we onze missie vernieuwd. Onze missie is bij te dragen aan een transparante, betrouwbare en lerende gemeente en daarmee bij te dragen aan de versterking van de lokale democratie.

Dit doen we door onafhankelijk onderzoek te doen naar allerlei onderwerpen in de stad. Op deze manier controleren wij of de gemeente volgens de regels werkt, de afgesproken doelen waarmaakt en niet meer geld uitgeeft dan nodig. Zo helpen we de stad beter te maken.

Beleidsvisie

In 2016 maakten we een **beleidsvisie** voor zes jaar. In 2022 is een zelfevaluatie gemaakt over de uitvoering van onze beleidsvisie in de periode 2016-2022: *RMA Beleidsvisie 2016-2022. In retrospectief*. Uit deze zelfevaluatie blijkt dat we in die jaren een paar grote stappen hebben gemaakt. Eén daarvan was de ontwikkeling van onze website. En we hebben burgers meer betrokken bij onze onderzoeken. In de evaluatie staat verder dat we het in onze onderzoeken vaak hadden over het thema ‘(publiek) verantwoorden’. Ook staat in het document dat we in die beleidsperiode zijn begonnen met een nieuwe manier van werken om de opvolging van **aanbevelingen** te onderzoeken en hoe die werkwijze eruitziet.

Daarnaast stonden er leerpunten voor ons in de beleidsevaluatie. Bijvoorbeeld dat het effect van onze onderzoeken niet alleen wordt bepaald door onze aanbevelingen, maar ook door de agendering van de onderwerpen en de manier waarop we onze onderzoeken uitvoeren. Een andere les was dat we vaker bij de raadsleden zouden kunnen vragen of onze onderzoeken (mee)helpen aan het verbeteren van het raadswerk.

Onze nieuwe beleidsvisie maken we samen met de jaarrekening openbaar in juni 2023. In onze nieuwe visie zal staan waar wij de volgende zes jaar aan willen werken. We nemen de lessen uit de zelfevaluatie daarin mee. Net als de ideeën die we in 2022 hebben verzameld over onze manier van werken. En andere punten waarvan we zelf denken dat we het misschien al goed doen, maar die volgens ons nog beter kunnen.

Maatschappelijke verantwoording

Op kantoor

We houden rekening met het milieu. Daarom gaan we zoveel mogelijk met de fiets of het openbaar vervoer naar ons werk en naar afspraken. Onze verwarming staat op 19 graden en het licht werkt via een bewegingssensor. We kopen biologische thee (die op de fiets wordt bezorgd). En als we kantoorartikelen bestellen, kiezen we voor de duurzame opties.

Diversiteits- en inclusiebeleid

Mensen verschillen van elkaar. Wij vinden het belangrijk dat iedereen, ondanks alle verschillen, gelijkwaardig wordt behandeld. Dat iedereen dezelfde kansen krijgt. En dat we geen beslissingen nemen door een (onbewuste) mening. Daarom steken we tijd en aandacht in diversiteit en inclusie.

Een aantal collega's heeft in 2021 een cursus gevolgd over diversiteit en inclusie bij het wervings- en sollicitatietraject. Ze hebben hun kennis met andere collega's gedeeld. We gebruikten die leerpunten ook in 2022 in onze zoektocht naar nieuwe collega's.

Onze planten worden verzorgd door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

We werkten aan de digitoegankelijkheid van onze website. In 2020 en 2021 lieten we onze website controleren op de digitoegankelijkheid. Op basis van die onderzoeken pasten we onze website aan. In 2022 hadden we de op een na hoogste waarderingsscore op digitoegankelijkheid. Onze onderzoeken kunnen worden voorgelezen, het kleurcontrast is hoog en bezoekers kunnen door een groot deel van onze website navigeren zonder een muis te gebruiken. Tot slot schrijven we onze webteksten en publiekssamenvattingen op B1-niveau, zodat deze makkelijker leesbaar zijn.

Ontwikkelingen in de organisatie

Directeurswissel

Na bijna twaalf jaar kreeg de Rekenkamer Metropool Amsterdam in 2022 een nieuwe directeur. Op 1 maart 2022 ging Jan de Ridder met pensioen en werd hij opgevolgd door Annelies Daalder. Annelies Daalder werd op 10 en 25 november 2021 door de gemeenteraden van Amsterdam en Zaanstad voorgedragen als directeur van de rekenkamer. Op 16 februari 2022 is zij in de **gemeenteraad** van Amsterdam **beëdigd**. En op 1 maart 2022 begon zij als de nieuwe directeur van de Rekenkamer Metropool Amsterdam.

Symposium

Op 28 januari 2022 organiseerden we het symposium *Waardevol bestuur* in het Felix Meritis in Amsterdam. Door de geldende coronamaatregelen werd het een volledig digitale bijeenkomst. Onder leiding van Patrick Nederkoorn deelden we wat we hadden geleerd uit vijftien jaar rekenkameronderzoek. Externen en een paar collega's spraken over de tekortkomingen in informatie en verantwoording aan de gemeenteraden. Tijdens het symposium maakten we ook twee onderzoeken openbaar. De middag eindigde met een slotgesprek. Daarin presenteerde oud-directeur Jan de Ridder zijn boek *De transparante overheid*.

Voor het symposium lieten we video's maken, waaronder een teaser en een achter de schermen-video. Ook andere delen van het symposium, waaronder twee deelsessies en het slotgesprek, kunnen op onze website worden teruggekeken.

Afscheid Jan de Ridder

De afscheidsreceptie van Jan de Ridder was op 18 maart 2022 in Felix Meritis in Amsterdam. De receptie was gepland tijdens het symposium van 28 januari 2022. Maar door de coronamaatregelen besloten we om het afscheid te verplaatsen.

Patrick Nederkoorn leidde de afscheidsreceptie. Tijdens deze middag spraken Jan Hamming (burgemeester van Zaanstad) en Marjolein Moorman (wethouder gemeente Amsterdam) Jan de Ridder toe. Beiden bedankten hem voor zijn bijdrage aan de gemeenten. Daarna vertelden Tjeerd Pietersma (gemeente Zaanstad) en Jasper Groen (gemeente Amsterdam) over hun samenwerking met Jan de Ridder.

Na zijn afscheid, op 26 april 2022, kreeg Jan de Ridder een lintje. Hij werd daarmee gedecoreerd als ridder door de burgemeester van de gemeente Haarlem.

Communicatie

Communicatievisie

In 2022 startten we met een nieuwe communicatievisie. We huurden een externe communicatieadviseur in om ons hierbij te helpen.

Het doel van de nieuwe communicatievisie

We willen de stad beter maken. Dat doen we samen met de gemeenteraden en met inwoners. Gemeenteraden gebruiken onze rapporten om het college te controleren en kaders (bij) te stellen. Inwoners kunnen onderzoeksideeën aandragen en in onze onderzoeken lezen waarmee hun gemeente bezig is en hoe dat gaat.

We vinden het belangrijk dat inwoners weten dat er een rekenkamer bestaat die hun gemeente controleert. Dat wij onderzoeken of doelen worden gehaald. Er niet te veel geld wordt uitgegeven. En of de gemeente zich aan de regels houdt. Tegelijkertijd is het ook belangrijk dat Amsterdammers en Zaankanters onze onderzoeken begrijpen. Daarom maken we sinds november 2022 publiekssamenvattingen en nieuwsberichten die makkelijker leesbaar zijn. Dit doen we trouwens ook voor raadsleden. Onze communicatiestrategie is nog volop in ontwikkeling, maar in 2022 hebben we een goede start gemaakt.

Website

Wat deden we in 2022?

In 2022 voegden we een bibliotheek toe aan onze website. In deze bibliotheek kan een bezoeker op onderwerp of op knelpunt zoeken naar een bepaald onderzoek. Verder vulden we de website met nieuwsberichten en rapporten.

De cijfers

In 2022 bezochten ruim 40.000 unieke bezoekers onze site. Dat is bijna 1 procent minder dan het jaar daarvoor. Ruim 16.500 bezoekers lazen (een van) onze digitale rapporten. Dat is ongeveer 7 procent minder dan in 2021. Het verschil in bezoekers kan komen, omdat we in 2022 minder nieuwsberichten en rapporten publiceerden dan in 2021.

Het rapport *Project 1012* uit 2018 werd het meest bekeken (ruim 1.000 unieke weergaven). Op de tweede plaats staat het literatuuronderzoek over jeugdzorg uit 2020 (ruim 900 unieke weergaven) en daarna volgt het rapport *Groen in de stad* uit 2020 (ruim 800 unieke weergaven). Het onderzoek uit 2022 dat het meest werd gelezen, is *Ambities Coalitieakkoord 2018-2022* (ruim 500 unieke weergaven).

Plannen voor de toekomst

We willen onze website toegankelijker maken voor mensen met een beperking. We lieten onze website in 2021 onderzoeken op digitoegankelijkheid en we scoorden vrij hoog. Maar we denken dat het beter kan. Daarom gaan we hier verder mee aan de slag in 2023.

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) is ingegaan op 1 mei 2022. In de wet staat dat iedereen recht heeft op informatie van de overheid. En dat de overheid actief informatie openbaar moet maken. Dit geldt ook voor de rekenkamer.

Wij publiceren al onze onderzoeken op onze website. Ook onze onderzoeksopzetten, antwoorden op vragen van raadsleden, rekenkamerbrieven en de behandelingen van onze rapporten in de raadsvergaderingen staan op de projectpagina's van de onderzoeken. Daarnaast kan iedereen alle onderzoeken terugvinden in onze digitale bibliotheek. Tot slot bevat onze website informatie over onze organisatie, welke afspraken er met ons zijn gemaakt, hoe u ons kunt bereiken en hoe u een onderzoeksonderwerp kunt aandragen.

In 2022 hebben we bij de rekenkamer een Woo-contactpersoon en een Woo-coördinator aangewezen. Zij gaan aan de slag als iemand een Woo-verzoek naar ons stuurt. In 2022 hebben we geen Woo-verzoeken gekregen.

Overlegorgaan RMA

Wat is het Overlegorgaan RMA?
In het **Overlegorgaan** RMA zitten twee leden. Een raadslid van de gemeente Amsterdam en een raadslid van de gemeente Zaanstad.

Waarom bestaat het Overlegorgaan RMA?
In de **Gemeenschappelijke regeling** staat dat de directeur overlegt met vertegenwoordigers van de **gemeenteraden**. Daarom is het Overlegorgaan ontstaan. Ze moeten minimaal één keer per jaar samenkomen. In 2022 is dit overlegorgaan twee keer bijeengekomen: op 10 mei en 3 november.

Wat doet het Overlegorgaan RMA?
Het Overlegorgaan praat over belangrijke (financiële) stukken van de rekenkamer. Bijvoorbeeld over de **begroting**, de wijzigingen in de begroting en de jaarrekening. Ook als de directeur van de rekenkamer belangrijke beslissingen wil nemen over de **bedrijfsvoering**, dan moet dit eerst worden besproken in het Overlegorgaan. Bijvoorbeeld als de rekenkamer wil overstappen van ICT-netwerk, zoals in 2019. En als er zaken zijn die de gemeenteraden moeten weten, dan moet dit eerst worden besproken in het Overlegorgaan. Ook kan de directeur aan het Overlegorgaan feedback vragen over hoe hij of zij functioneert.

Woordenlijst

Aanbevelingen: Adviezen van de rekenkamer aan de gemeente.

Ambtelijke organisatie: Een onderdeel van de gemeente. Het bestaat uit ambtenaren en beleidsadviseurs. Aan het hoofd staat de gemeentesecretaris. De ambtenaren en adviseurs werken aan verschillende dingen: van personeelszaken tot het geven van externe voorlichting.

Auditcommissie: De auditcommissie helpt de gemeenteraad bij financieel technische onderwerpen.

Bedrijfsvoering: Manier waarop processen in een organisatie gaan.

Beëdiging: Tijdens een beëdiging legt iemand een eed af. Die persoon belooft of verklaart dat hij of zij zich aan een aantal regels houdt.

Beleidsvisie: In een beleidsvisie staat de richting die een organisatie op wil. En de doelen die de organisatie met het beleid wil halen.

Benchmarkonderzoek: Een vergelijkingsonderzoek. In zo’n onderzoek wordt bijvoorbeeld één onderwerp onderzocht bij verschillende gemeenten.

Begroting: Een document met geschatte inkomsten en uitgaven van een organisatie, vereniging of instantie. De bedragen gaan over het komende jaar.

Bestuur: De burgemeester vormt samen met de wethouders het dagelijks bestuur van de gemeente. De burgemeester heeft eigen taken en bevoegdheden en is voorzitter van de gemeenteraad.

Coalitieakkoord: Een document met doelen en afspraken tussen de politieke partijen die samen de coalitie vormen.

Doelmatig(heid): Iets is doelmatig als er zo weinig mogelijk middelen nodig zijn voor het krijgen van het resultaat.

Doeltreffend(heid): Iets is doeltreffend als het gewenste doel wordt bereikt.

Doorwerking: Het gevolg van een onderzoek. Bijvoorbeeld omdat er iets in het beleid van de gemeente verandert door onze aanbevelingen. Of er staat een artikel over ons onderzoek in de krant.

Gemeenteraad: De leden van de gemeenteraad (raadsleden) nemen alle beslissingen die voor de gemeente belangrijk zijn. Bijvoorbeeld over onderwijs, nieuwbouw of de hoogte van de belastingen.

Gemeenschappelijke regeling: Een samenwerkingsverband tussen overheden. Het gaat daarbij meestal om gemeenten, maar een samenwerking tussen overheidslagen (gemeenten, provincies en waterschappen) kan ook.

Groslijst: Een lijst met potentiële onderwerpen voor nieuwe onderzoeksprogramma's.

Jeugdhulpstelsel (in Amsterdam): Het geheel van voorzieningen (aanbod in ondersteuning, begeleiding, hulp, verzorging en zorg) dat de gemeente Amsterdam aan jeugdigen en hun ouders biedt. En hoe de toegang tot deze voorzieningen geregeld is.

Kaderstellend: Het op hoofdlijnen vaststellen van het beleid en aangeven van de grenzen waarbinnen iets mag worden uitgevoerd.

Klimaatneutraal: Iets is klimaatneutraal als het niet bijdraagt aan klimaatverandering.

Overlegorgaan: Twee raadsleden van de gemeenten Amsterdam en Zaanstad die het contact onderhouden tussen de rekenkamer en de gemeenteraad.

Raadscommissie: Voordat de gemeenteraad een besluit neemt, worden de meeste onderwerpen in een raadscommissie besproken en voorbereid. De commissie neemt geen besluiten, maar geeft wel advies aan de gemeenteraad. De discussie in een commissie gaat vaak dieper dan die in de raad. Want elke raadscommissie is expert in een aantal onderwerpen.

(Raads)fracties: Een fractie is een samenwerking tussen gekozen raadsleden van eenzelfde partij. In de gemeenteraad vormen de raadsleden van dezelfde partij een fractie.

Raadsgriffie: De griffie ondersteunt de gemeenteraad, individuele raadsleden en de voorzitter van de raad (de burgemeester). De griffie plant vergaderingen in en zorgt voor de vergaderstukken.

Rechtmatigheid: Iets is rechtmatig als het volgens de geldende regels en besluiten (zoals een wet) wordt uitgevoerd.

Technische sessie: Een technische sessie, zoals de rekenkamer die organiseert, is een bijeenkomst waarin raadsleden vragen kunnen stellen over onderzoeken. Meestal is het digitaal, maar het kan ook op kantoor of in het Stadhuis.